

Na rozdíl od amerického bylo Straussovo působení v **Rusku** trvalé: v Pavlovsku nedaleko carského Petrohradu řídil šestnáctkrát zimní koncertní sezonu, pokaždé po dobu pěti měsíců, a pro ruské publikum napsal řadu svých nejznámějších skladeb (*Pizzicato-polku*, *Perpetuum mobile*...). Aby po svém čelil po Vídni kolujícím pověstem o svých milostných dobrodružstvích, napsal polku *Třesky-plesky* (Tritsch-Tratsch-Polka).

Vídeňský valčík sice ovládl celý svět evropské hudby, ale sám se musel přizpůsobovat místnímu hudebnímu cítění; za všechnu národní valčíkovou hudbu nutno jmenovat především ruskou – představte si skladby Petra Iljiče bez jejich úchvatných valčíků! **Sergej Prokofjev** (1891–1953) dokonce charakterizoval dvěma valčíky nejruššějšího básníka Puškina.

Zpátky ve Vídni se ocitáme *Císařským valčíkem*, který je vedle „*Dunajského*“ nejproslulejší a svým způsobem nejcharakterističtější skladbou Johanna Strausse mladšího. Do českého kulturního života se zapsal v roce 1941 jako jediné téma hudby k filmu *Noční motýl* režiséra Františka Čápa s Hanou Vítovou v hlavní roli: sugestivní užití Straussovy melodie v titulní písni s českým textem (... *kdy rozpřáh' křídla Noční motýl*) způsobilo, že na dlouhou dobu ovládla všechen (protektorátní) veřejný život.

Caspar Richter vystudoval po maturitě na gymnáziu v rodném Lübecku hru na klavír, bicí nástroje, kompozici a dirigování na Vysoké hudební škole v Hamburku. Roku 1969 se stal korepetitorem v Německé opeře v Berlíně, v letech 1972–1984 byl jejím dirigentem, současně hostoval mj. u Berlínských filharmoniků a rozhlasových orchestrů v Berlíně, Frankfurtu či Stuttgartu; v letech 1978–1981 byl hudebním ředitelem festivalu Berliner Festspiele. Roku 1983 se stal dirigentem Vídeňské státní opery a šéfem orchestru vídeňské Volksoper, od roku 1987 byl činný jako hudební ředitel Spojených vídeňských divadel a založil velký samostatný orchestr pro muzikál a populární hudbu. S brněnskou filharmonií spolupracuje od roku 1990 (stálý host, od 2002 čestný dirigent). V letech 2010–2012 byl hudebním šéfem opery Národního divadla Brno.

Jiří Beneš

Prosíme posluchače, aby zaujali svá místa včas, vypnuli mobilní telefony a během koncertu nefotografovali. Po jeho začátku není vstup do sálu umožněn. Změna programu a účinkujících vyhrazena!

Koncert trvá cca 2 hodiny.

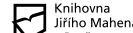
Generální partner
Filharmonie Brno

Hlavní partner
Filharmonie Brno

Za podporu a spolupráci děkujeme

Zveme Vás na

Klid před bouří, 2. ab. koncert Filharmonie na Stadionu 11. a 12. 1. 2018 v **19:00: Debussy** Preludium k Faunovu odpolední, **Britten** Houslový koncert, **Sibelius** Symfonie č. 1 e moll; Milan Paľa – housle, Filharmonie Brno, dirigent James Feddeck

Starou hudbu 20. století, 2. ab. koncert Filharmonie doma II v Besedním domě 18. a 19. 1. 2018 v 19:30: **Henze** I sentimentů di Carl Philipp Emanuel Bach, **Ravel** Introdukce a Allegro pro harfu a malý orchestr, **C. Ph. E. Bach** Flétnový koncert A dur, **Schnittke** Requiem; Kateřina Englichová – harfa, Petr Pomkla – flétna, Český filharmonický sbor Brno, Filharmonie Brno, dirigent Stefan Veselka

23. reprezentační ples Filharmonie Brno, který se koná v sobotu 17. 2. 2018 v prostorách Besedního domu. Slavnostní zahájení v 19 hodin řídí Caspar Richter, k tanci i poslechu hrají orchestr filharmonie, Salonní orchestr Brno, Jazz Archiv a Cimbál Classic. Moderuje Martin Sláma, člen činohry NdB. Vstupenky ve filharmonickém předprodeji na Besední ulici.

Notový materiál pro provedení poskytla vydavatelství:

Schott Music GmbH & Co. (Korngold)

Boosey & Hawkes Music Publishers Ltd. (R. Strauss)

Musikverlag Hans Sikorski GmbH & Co. (Prokofjev)

DSCH Publishers (Šostakovič)

Filharmonie Brno, příspěvková organizace
Komenského nám. 534/8, 602 00 Brno, ☎ +420 539 092 801
www.filharmonie-brno.cz, www.salprobrno.cz

Statutární město Brno finančně podporuje Filharmonii Brno. Vybrané koncerty se konají za finanční podpory Jihomoravského kraje a Ministerstva kultury ČR.

62.
koncertní
sezona
2017
2018

Pozdrav z Vídně
do světa
Novoroční koncert
Stadion
1112018 20:00

Filharmonie
Brno Philharmonic

Pozdrav z Vídně do světa

JOHANN STRAUSS syn

Netopýr, předehra k operetě (att.)

JOSEF STRAUSS

Bez starostí, rychlá polka op. 271

JOHANN STRAUSS otec

Vzpomínka na Ernsta, fantazie op. 126

Furioso-Galopp op. 114 podle Lisztových motivů

JOHANN STRAUSS syn

Vídeňská krev, valčík op. 354

Vídeň kolem 1900 – secese

ERICH WOLFGANG KORNGOLD

Straussiana, první část (**Polka**)

GUSTAV MAHLER

Symfonie č. 2, druhá část (**Ländler**)

RICHARD STRAUSS

Šlehačkový valčík z baletu **Šlehačka** op. 70

přestávka s přípitkem | 30'

Z Vídně do celého světa

Amerika

JOHANN STRAUSS syn

Bylo to překrásné z operety **Mařinka vonná** op. 467

LEROY ANDERSON

Belle of the Ball, valčík

LEONARD BERNSTEIN

Divertimento pro orchestr, druhá část (**Valčík**)

LEROY ANDERSON

Jazz Pizzicato

Rusko

JOHANN STRAUSS syn

Třesky-plesky, polka op. 214

SERGEJ PROKOFJEV

Puškinův valčík č. 1 op. 120

DMITRIJ ŠOSTAKOVIČ

Polka z baletu **Zlatý věk** op. 22

Zpátky ve Vídni

JOHANN STRAUSS syn

Císařský valčík op. 437

Hromy a blesky, rychlá polka op. 324

Filharmonie Brno

dirigent **Caspar Richter**

Milé dámy a pánové,

vstup do nového roku je v Brně již od roku 1956 tradičně ve znamení Novoročního koncertu Filharmonie Brno. Letos zazní Pozdrav z Vídně do světa pod taktovkou Caspara Richtera, a to z důvodu rekonstrukce Janáčkova divadla v sále Stadionu, kde se konaly filharmonické koncerty ve 20. století. Věřím, že Vás známé valčíky, polky a melodie příjemně naladí do nového roku 2018.

Přeji Vám jménem všech hudebníků a managementu, ať je pro Vás tento rok šťastný, klidný a plný nádherných hudebních zážitků. Ať je rok 2018 dalším z těch pozitivních a nezapomenutelných.

Vaše Marie Kučerová, ředitelka

Pozdrav z Vídně do světa

Řada evropských metropolí má bohatou a svébytnou hudební tradici, o níž by bylo lze napsat tlustou monografii – některé vznikly už dávno. Jediná Vídeň však bývala mezi nimi označována za *hlavní hudební město světa*: příslovečná hudbymilovnost příslušníků habsburské dynastie (o níž si jinak můžeme myslet, co chceme) soustředovala po staletí do Vídně nejnadanější muzikanty ze všech početných etnik středoevropské monarchie (hlavně německého, českého, italského a maďarského) a dlouho tak vlastně udávala směr vývoji evropského hudebního myšlení.

A to nejen v oblasti, které se z nedostatku přesnějšího označení říká *vážná* (představme si, že tam v jedné době žili vedle sebe Haydn, Beethoven a Schubert), nýbrž i v té na opačném konci hudebního projevu; ta je snad ještě víc svázána s životním stylem a jeho charakteristikou. Vídeň devatenáctého století je Vídní měšťanské společnosti, která si zakládala na tom, že *umí žít a bovit se*; vyvážela-li Vídeň v uplynulých dobách svou hudbu do šlechtických kapel celé monarchie, učila teď svým valčíkem tančit celou Evropu. Nejen ovšem valčí-

kem – dokázala si přizpůsobit a přivlastnit lidové taneční formy z celé monarchie, především ovšem českou polku (ta byla v českých zemích pocitována ve svých dřevních počátcích jako import z Polska) a vybavit tento dvoudobý protějšek řířidobého valčíku takovou spoustou mimohudebních představ, že jenom názvy stovek tehdy repertoárních polek čteme dnes jako literární reportáž tehdejšího života a společenských i osobních zájmů, jež ho utvářely.

Svému letošnímu novoročnímu pořadu dal Caspar Richter název **Pozdrav z Vídně do světa** a jde mu v něm o to, aby nebyl obvyklou novoroční směsí početných **Straussů** (**Johanna** otce 1804–1849, **Johanna** syna 1825–1899 a **Josefa** 1827–1870, o těch dalších nemluvě), nýbrž o provázanou znějící historicko-zeměpisnou studii informující posluchače o úloze hudební Vídně v evropské taneční a zábavné hudbě devatenáctého století a o těžko popsatelném vyzařování, jež pocítujeme jako její blížící sousedé podnes.

Oddíl **Vídeň kolem 1900** připomíná úlohu umělecké Vídně na přelomu devatenáctého a dvacátého století, v údobí, kdy se v naveně dozrívajícím *fin de siècle* prosadila *secese* (jež zanechala i v Brně několik velmi pozoruhodných staveb). V tomto údobí hrála Vídeň (až do konce první světové války) stále svou úlohu světové hudební metropole; v prvních desetiletích století se na jejím hudebním dění podílely takové osobnosti jako **Gustav Mahler** (1860–1911), **Alexander Zemlinsky** (1871–1942) nebo **Richard Strauss** (1864–1949) – a ty umožnily časný tvůrčí start ještě málem dětskému **Erichu Wolfgangu Korngoldovi** (1897–1957), brněnskému rodáku, jenž se později stal v Hollywoodu oscarovým tvůrcem celé „symfonické“ epochy filmové hudby.

Jinak připomene jeden z titulů dnešního pořadu dalšího brněnského rodáka **Heinricha Wilhelma Ernsta** (1812–1865), jednoho z největších houslistů devatenáctého století, „německého Paganiniho“: skladba Strausse-otce s Ernstovým jménem v titulu je dlouhou řadou neobyčejně virtuózních variací jednotlivých orchestrálních nástrojů na prostinkou melodii *Benátského karnevalu*, známou s českým textem *Pes jitničku sežral*.

Pokud se **Ameriky** týče, nebyl Korngold zdaleka prvním Vídeňanem, kterého ocenila: už dlouho před ním expandovala do jejích širých prostor, vlastní vážnou hudbou dosud téměř nedotčených, vídeňská hudební kultura té doby plným proudem. Straussovou rostoucí proslulost ve Spojených státech znásobila jeho osobní účasť na Světové slavnosti míru v Bostonu v roce 1872: *Stál jsem u nejvyššího dirigentského pultu – najednou rána z děla – pokyn pro dvacet tisíc účinkujících, že to začíná. Dávám nástup, stovka mých poddirigentů mne následuje, jak nejrychleji a nejlip dovede – a už se rozjelo něco, nač jakživ nezapomenu. Začali jsme všichni skoro naráz; teď jsem ale musel vynaložit všechny síly, abychom taky zároveň skončili! Sto tisíc posluchačů tleská a řve a spousta ženských chce po mně na pá mátku kadeř; nakonec jsem musel ostříhat novofundlandáka, abych všem vyhověl...*